

HET WEB VAN IKTOMI

Copyright © Jaap Cové

ISBN: 9789464485806

Omslag: Oky Sulistio

Het web van Iktomi

Jaap Cové

For Geno, who keeps me focused.

Uŋčéh̄pipi kiŋ waŋžila
We are of one flesh

Lakota Prayer

Wakǰáŋ Th̄áŋka
Great Mystery,
teach me how to trust
my heart,
my mind,
my intuition,
my inner knowing,
the senses of my body,
the blessings of my spirit.
Teach me to trust these things
so that I may enter my Sacred Space
and love beyond my fear,
and thus walk in balance
with the passing of each glorious Sun.

Inhoud

Voorwoord	7
Deel I	9
Deel II	95
Deel III	193
Deel IV	237

Voorwoord

When I was five or six, Grandma Twinkle Star often used a strange word—anthropologist. At the time, I didn't know what she was talking about, but she said, more than once, "If an anthropologist comes around asking you about Indian things, don't you say anything. If they insist, then tell them lies." (Russell Means—Where white men fear to tread, 1996)

Acteur en indiaans activist Russell Means, een Oglala Lakota, vindt er in zijn autobiografie geen doekjes om. De indianen waren het terecht zat om nog langer als exotisch studiemateriaal gezien te worden. Antropologen werden alleen nog serieus genomen als ze uit de eigen gelederen kwamen en niet uit Nederland, zoals ik.

Het was niet bepaald een aanmoediging om dit boek te gaan schrijven, maar zijn autobiografie inspireerde me zodanig dat ik gewoon begonnen ben, na me jaren te hebben verdiept in zijn cultuur. Ik heb geprobeerd een verhaal te schrijven dat zijn goedkeuring zou hebben kunnen wegdragen, misschien met af en toe een glimlach—een enorme uitdaging. Hoewel er reeds veel boeken geschreven zijn over indianen en hun pijnlijke verleden, is mijn mening dat het aangedane onrecht niet genoeg benadrukt kan worden. Mijn bescheiden bijdrage is respectvol, maar speels.

Ik wil de mensen van het *Lakota Language Consortium* bedanken voor hun hulp bij het gebruik van de prachtige Lakota-taal in dit boek. Deze organisatie zet zich in voor het behoud van de Lakota-taal en -cultuur. De afspraak was dat ik hun taal mocht gebruiken, als ik ook het schrift op de juiste manier zou

weergeven (www.lakhota.org).

Mijn hoop is dat de situatie in Pine Ridge en andere indianenreservaten zal verbeteren, dat mensen een eerlijke kans krijgen en volwaardig mee kunnen doen in de Amerikaanse samenleving. Er is nog een lange weg te gaan. Pas als er ooit een *Native American President* zal zijn in het land waar ik sinds 2015 woon (en een haat-liefdeverhouding mee heb), heeft het recht gezegevierd en zal *Grandmother Earth* een zucht slaken van verlichting.

Jaap Cové,
Oktober 2017

DEEL I

The problem is, you think you have time.

JACK KORNFIELD

Hoofdstuk 1

ABSEIL ACHT

Een onzichtbaar web hield de planeet en al haar bewoners gevangen. Het menselijk ras was halfdood zonder smartphone en leefde in twee werelden, de echte en de virtuele, en het werd steeds moeilijker om ze uit elkaar te houden. Zelfs in een hooggebergte was er bereik, veel meer dan internet ooit kon geven.

De oostelijke flank van *Die Kapuze* stak loodrecht uit de aarde omhoog, eindigend in een afgeplatte top met daarop een kruis. De monnikskap vervulde elke alpinist met ontzag, omdat hij overhelde en het grootste gedeelte van de dag in de schaduw lag. Het grijs van het gesteente contrasteerde scherp met de hemelsblauwe, wolkeloze lucht erboven. Wanneer de zon er vroeg in de ochtend langs streek en de spleten en groeven hun schaduwen vertoonden, verscheen *Der Mönch*, een verweerd, oud monnikengezicht van enorme afmetingen, waarvan de neus, de kin en de wenkbrauwen langzaam groter werden naarmate de tijd verstreek, tot hij verdween met de zon.

Twee jonge bergbeklimmers stonden aan de voet, bovenaan een sneeuwveld, en waren net klaar met hun voorbereidingen. Ze waren alleen; er was geen pad dat ernaartoe leidde en bovendien was deze klimwand uitsluitend voor vergevorderde klimmers. Ze droegen gordels met opgerolde touwen en stijgklemmen. Beiden hadden dubbel gecheckt of alles in orde was. Ze wilden voor het middaguur de top bereiken.

De voorklimmer legde zijn hoofd in zijn nek en vergaapte

zich aan de duizelingwekkende rots. Het leek nu nog onbereikbaar hoog. *Der Mönch* keek streng naar de horizon. Waar zijn neus zat, ongeveer halverwege, was een diepe groef, vlak voor het overhellende gedeelte naar de top. Vogels vlogen af en aan, wat hem deed vermoeden dat er een nest zat. Zoals altijd schoot er een rilling door zijn lijf, eindigend in een wee gevoel in zijn buik, maar dat was slechts het teken dat de adrenaline stroomde. Juist dat was de kick die hij najoeg. Hij legde zijn handen plat tegen het harde gesteente om contact te maken met de berg, in een moment van concentratie. Toen begon hij vastberaden aan het eerste stuk.

“Oké, ik ga,” zei hij tegen zijn vriend, die hem toeknikte. Zijn ogen volgden nauwgezet waar de vingers van zijn gespierde handen zich om een houvast sloten. Hij zette zijn schoen tegen de berg en duwde zich omhoog. Zijn vriend bleef aan de voet staan en zekerde hem tot hij het touw over het gehele eerste stuk had vastgehaakt. Toen hij zo’n twintig meter opgeschoten was, bereikte hij een richel waar hij kon zitten. Het einde van de eerste etappe. Hij wachtte hier. Het gaf hem tijd om even rond te kijken, ondertussen zijn vriend zekerend, die hem gevolgd was.

De wereld was nu volledig ontwaakt. Zover hij kon kijken lagen de bergtoppen te baden in de zon. Hij kende alle namen, alsook de bijbehorende hoogten. De lagergelegen alpenweiden waren zacht groen, geflankeerd door dennenbossen. Deze wereld was zijn thuis, hij was er geboren en getogen.

In de verte vloog een helikopter van de Oostenrijkse reddingsdienst. Het was het enige dat de rust verstoorde. Het kon een training zijn. Hij hoorde zijn vriend omhoogkomen aan het metalen geklik van zijn karabiners en een licht gekreun van inspanning. Zijn blik viel op een zwart gat recht onder hem in

het glinsterende sneeuwveld, dat door het warme lenteweer van de laatste dagen was geslonken. Hoe was dat daar ontstaan? Hij wist hoe verraderlijk dat soort grote sneeuwvelden kon zijn. Je kon er nooit zomaar overheen lopen, als je niet wist wat eronder schilde. Misschien was het spontaan ingestort door de stijging van de temperatuur en de zon die erop scheen. Het leek hem echter nog wat vroeg in het jaar.

“Kijk.”

Zijn vriend verscheen over de rand van de richel en kwam naast hem zitten. “Wat?”

“Daarbeneden. Dat gat in de sneeuw.”

“Oh, dat. Heb ik net al gezien. Dat is gewoon ingestort.” Hij begon het touw op te rollen voor de volgende etappe.

“Hm, ik weet het niet. Het is pas laat gaan dooien dit jaar. Het is lang koud geweest. Die paar warme dagen kunnen dat niet zo snel veranderen. Dat spul is keihard.”

“Ja, het is wel vreemd. Misschien is er een rots naar beneden gedonderd.” Zijn vriend ging rustig door met oprollen en stak daarbij zijn tong een beetje uit.

“Er ligt eigenlijk altijd sneeuw, ook ’s zomers.” Hij speurde de omgeving van het sneeuwveld af, naar sporen van een steenlawine. Het zou een logische verklaring zijn. Hij zocht in zijn rugzak en haalde er een kleine verrekijker uit. “Ik weet het niet, maar het lijkt of er iemand op de bodem zit.”

“Laat mij eens kijken.” Zijn vriend pakte de verrekijker uit zijn handen. De zon scheen er nu vol op. “Het is paars. Je hebt gelijk. Zit daar nou iemand of ben ik gek? Verdomme, daar zit iemand.” Hij gaf de verrekijker terug.

“Ik kan het niet helemaal goed zien. Het lijkt me sterk.” Hij liet de verrekijker langzaam zakken en staaarde voor zich uit.

“Maar die helikopter...”

“Ik denk dat we het moeten checken. Kom op, zo gebeurd.”

Het abseilen ging soepel. Ze waren erg handig met het aanlijnen. Het touw gleed met een vertrouwd gezoem door de acht—de metalen beugel aan hun gordel—elke keer als ze afzetten en daalden. Onderaan trokken ze de touwen los die met een roffel naar beneden vielen. Nadat ze waren opgerold en aan hun gordels gehaakt, speurden ze met z'n tweeën de omgeving af, maar verder dan wat stukjes zilverpapier kwamen ze niet.

Bij de rand van het sneeuwveld werden de taken verdeeld. Ze schatten de afstand tot het gat en het aantal meters touw dat ze nodig hadden. De voorklimmer haalde zijn helmlampje tevoorschijn en bevestigde het op zijn helm. Zijn vriend bleef staan, pakte een touw, sloeg het een keer om zijn middel en haakte het vast. De voorklimmer gespte het andere uiteinde aan zijn gordel en ging voorzichtig over de sneeuw naar het gat, terwijl zijn vriend het touw liet vieren. Voetje voor voetje testte hij de hardheid van het oppervlak, dat als ijs aanvoelde met een toplaag van smeltwater.

“Hier wordt het tricky. Hou me vast!” riep hij achterom en schuifelde naar het gat. Hij strekte zijn nek om over de rand te kijken. “Oh, mijn God!”

“Wat is er?” riep zijn vriend.

“Hou me vast. Ik ga over de rand. Daarbeneden zit iemand.”

“Oké. Ga maar.”

Hij draaide zich met zijn rug naar het gat toe, trok het touw strak en zette zijn voeten op de rand. Hij liet zijn lichaam schuin naar achteren boven het gat hangen, keek recht onder zich, maar was zo opgewonden dat hij uitgleed en naar beneden viel. Met een schok stond het touw strak en bungelde hij zonder houvast.

“Ik ben oké!” riep hij naar boven.

“Geen probleem, ik heb je vast!” riep zijn vriend terug.

Hij probeerde zich stil te houden. Het touw hing strakgespannen over een overhangend stuk ijs dat niet al te dik was. Hij was bang dat het elk moment kon afbreken. Hij strekte zijn been en kon met moeite de grauwe, rotsachtige wand raken met de punt van zijn schoen. Een kleine afzet was voldoende om hulpeloos rondjes te blijven draaien, waarbij steeds hetzelfde beeld voor zijn ogen verscheen: een meisje in een paars ski-jack, dat bovenop een berg ingestorte sneeuw zat. Ze had haar kin op haar borst en een roze pet met bloemetjes op haar hoofd, onder haar capuchon.

Hij had moeite om stil te blijven hangen en bleef om zijn as draaien. Als een danser hield hij zijn blik strak op het meisje gericht, met haar gebruide gezicht en zwarte lokken die uit de capuchon staken. Het was mooi en gruwelijk tegelijk.

“Alles goed daarbeneden?”

De stem van zijn vriend maakte dat hij de controle over de situatie hervond.

“Ja. Laat me maar zakken. Nog twee meter.”

Hij ging met kleine schokjes omlaag tot hij de bodem bereikte. Hij gaf een paar rukken aan het touw ten teken dat hij er was en hoorde zijn vriend roepen om een bevestiging. “Ja!” riep hij terug.

Voor zijn voeten lag een zwarte cowboyhoed. Hij pakte hem op en keek om zich heen in de grot, speurde de donkere hoeken af met zijn lamp. Het was dood. Toen klauterde hij behoedzaam tegen de hoop sneeuw op, naar het meisje, en gaf een aarzelend duwtje tegen haar schouder. Er kwam geen reactie, behalve dat haar bovenlichaam lichtjes heen en weer

golfde. Haar bergschoenen zaten vastgeklemd in de sneeuw. Om haar kuiten en knieën zat een dun, nylon jack gewikkeld als een extra laag. Haar paarse ski-jack reikte tot over haar billen en was dichtgeritst tot aan haar kin. Haar handen, gestoken in dikke wanten, lagen in haar schoot. Ze hield een platte steen vast, waarin ze een datum had gekrast: 5 mei.

Hij schrok. Ze zat hier al drie dagen.

Om haar rechterduim zat een halssnoer gewikkeld met een talisman; een veertje gemaakt van leer, bruin met een zwart uiteinde. Hij bekeek haar gezicht en toen de talisman. Ze was geen Europeaan. Ze leek op een indiaan.

Hij vermoedde dat ze zich op de sneeuwhoop had geïnstalleerd in afwachting van hulp. Hij vond nog meer bevestiging daarvan toen hij zag dat ze in haar opgevouwen rugzak zat, op een bedje van stenen. Dat voorkwam dat haar zitvlak nat zou worden. Het was geen natuurlijk bedje; het was daar in laagjes neergelegd voordat ze was gaan zitten.

Hij pakte haar pols en toen het hem eindelijk lukte een hartslag te voelen, was het zo zwak en ver weg dat hij bang was om verder in te grijpen. Haar wang voelde warm aan. Ze was hooguit achttien, een jaar of vier jonger dan hijzelf. Hij was zoiets als dit nog nooit eerder tegengekomen. Al zijn oude, ver weggestopte EHBO-lessen waren nu niet toereikend. Dit meisje had een dokter nodig. Hij besloot haar zo te laten en meteen de reddingsdienst te bellen. Hij trok zijn jas uit en sloeg die voorzichtig om haar schouders.

Was ze alleen? Hij kon het zich niet voorstellen. De cow-boyhoed was niet van haar. Hij liet zich van de sneeuwhoop glijden en kroop uiterst voorzichtig over de steile bodem naar beneden, het donker in. Een paar meter lager bereikte hij een

diepe spleet. Zijn lichtbundel bescheen een paar zolen met dik profiel en de pijpen van een spijkerbroek die bij een lichaam hoorden dat ondersteboven in de diepte verdween. “Hallo!” riep hij tegen beter weten in. Hij wist genoeg; alleen het meisje kon nog gered worden.

Ze had haar gezicht op hem gericht van bovenaf. Ze spotte met zijn nuchtere verstand, zoals ze daar zat in het volle zonlicht, als een prinses op haar troon, verheven, maar met een boze frons op haar voorhoofd.

Hoofdstuk 2

DRIE DAGEN EERDER (WANNEER IS NU?)

Mijn horloge staat stil op tien over elf 's avonds. Het is 5 mei, dat weet ik, want dat heb ik op de steen gekrast, maar het doet er niet toe; ik heb geen idee meer van tijd. Daarboven wordt het al licht. Een nieuwe dag?

De pijn is weg. Ik beweeg mijn benen en mijn hoofd en het is allemaal zoals het hoort te zijn. Geen hoofdpijn meer, niet meer duizelig en mijn linkerknie kan gewoon buigen. Mijn lichaam is vertrouwd, maar ik heb het achtergelaten als een huls, zoals een slang zijn huid afwerpt, en ben van de sneeuwhoop naar beneden gegleden. Ik zie het daarboven zitten, ingepakt en wel. Ik ben eruit gestapt en vrij, enorm vrij. De kleren die ik draag zijn de kleren uit een droom, maar dit is geen droom, dit is echter dan de werkelijkheid.

De wolf is terug. Het verbaast me niet. Zie je, pap, ik had toch gelijk. Het dier kijkt me aan vanuit een verre hoek in de grot. Zijn gele ogen geven licht. Zijn zilveren vacht glanst in het donker en hij zit zachtjes te hijgen. Dan staat hij op en schudt zijn kop, en zijn dikke, losse vacht schudt erachteraan. Hij komt me helpen. Hij zal me uit deze grot leiden. Dat is wat wolven doen voor indianen. Het zijn gidsen.

“Alsjeblieft, papa, en u ook, Grandpa Russell, help me hier doorheen te komen. Neem me mee, ver hiervandaan.” Dat is wat ik zei in mijn gebed, toen ik mezelf op de sneeuwhoop had geïnstalleerd, en ik voelde de aanwezigheid van beide mannen.

Ik wilde niet sterven, maar ik kon niet meer. De pijn en de honger hadden me uitgeput. De sneeuw kon mijn dorst niet lessen. Ik kon dit alleen overleven als mijn geest op reis ging en mijn lichaam op de waakvlam, zoals indianen dat kunnen. Mijn enige kans. Ik sloot mijn ogen en zakte weg. Vreemd, ik hoorde mijn moeder huilen. Toen werd mijn borst gloeiend heet en verliet ik zomaar mijn lichaam.

En nu ben ik hier en is mijn lichaam daar. Ik voel geen kou. Er valt een zonnestraal door het gat op de bodem van de grot. Daarachter zit de wolf, maar als ik een stap in zijn richting zet, verdwijnt hij met een paar lenige sprongen in het donker. Het lijkt of hij ergens van schrikt. Toch niet van mij?

“Hé! Wacht nou!”

Hij komt niet terug. Ik tuur in het donker, waar het stil en griezelig is, en raak in de war. Hij zou me toch helpen? Een stukje lager is de spelonk waar ergens het lichaam van mijn vader moet zijn. Ik ben bang dat hij dood is. De herinnering aan wat er is gebeurd doet me bevriezen, maar dan maakt mijn wanhoop plaats voor wonderlijke berusting, alsof de kou van de dood niet bestaat. Toch moet ik het zeker weten. Ik moet hem vinden. Maar wacht even, dat heeft nu toch geen zin?

“Zonde van je tijd,” zegt een geknepen stemmetje achter me. Ik kruip in mijn kraag van schrik en draai me langzaam om. Ik kijk eerst over hem heen, zo klein is hij; een mannetje in rood geborduurde indianenkleding, met mocassins aan zijn voetjes. Hij leunt ontspannen tegen een rotsblok en schenkt me een uitdagende glimlach. “Hoewel...tijd is een rekbaar begrip waar we ons nu bevinden. Oeps, zei ik nu? Wanneer is nu eigenlijk? Nu? Nu? Of...nu?” Hij zwaait met z’n armen. “Ik weet het niet. Sorry.” Hij buigt zijn hoofd.

“Maar jij bent...” zeg ik, terwijl ik op hem wijs. “Ik heb jou eerder gezien. Daarboven, in de echte wereld. Eergisteren. Je zwaaide naar me en toen ineens was je weer weg.”

Hij kijkt me doortastend aan. “Nou, dat is te zeggen...je voorzag me. Net zoals je de wolf voorzag, daarboven, in wat jij de echte wereld noemt.”

“Dat snap ik niet.”

“We waren de voorbode van wat komen ging.”

“Dus het was toch echt.” Mijn vader dacht dat het mijn fantasie was, maar ik zag hen, al was het in een flits. Het gebeurde tijdens onze bergtocht. Eerst zag ik de wolf zitten in het bos en een paar uur later, vlak voor de beklimming naar de top, zwaaide dit mannetje naar me en schoot toen achter een rots. Mijn vader nam me niet serieus, deed er lacherig over.

“Ik was ook het spinnetje onder je rugzak,” zegt het kleine mannetje.

“Huh? Ja hoor...”

Het spinnetje was het enige levende wezen dat me gezelschap kwam houden tijdens de meest verschrikkelijke nacht van mijn leven, de nacht voordat ik in de grot viel, in een poging om mijn vader te redden.

“Echt waar, Iris. Ik ben hier om je te helpen, als je dat wilt, tenminste.”

Ik wil beslist niet terug naar mijn pijnlijke lichaam. Ik heb dit zelf gewild, maar dit mannetje toch niet...of...?

“Ja, alsjeblieft, help me, maar maak me niet zo aan 't schrikken. Waar is de wolf gebleven? Waar is mijn vader? Is hij niet uit zijn lichaam gestapt, net als ik?”

“Vergeet je vader even. Je hebt nu genoeg aan jezelf. De wolf? Die komt wel weer terug, hoor.”

“Maar mijn vader ligt toch daar?” Ik wijs naar het donkere gat en weet het niet meer. De tranen branden achter mijn ogen. “Wat moet ik nou? Ben ik dan niet waar mijn vader is? Je moet me helpen, alsjeblieft. Ben ik aan het dromen?”

Het kleine mannetje schudt zijn hoofd. “Je bent buiten tijd en ruimte. Best mooi, vind je niet? Welkom. Je kunt je laten gaan. Niemand zal er wat van zeggen.”

“Best mooi? Ik dacht het niet. De wolf, oké, ik ben dol op wolven. Maar het is hier eng.”

“Wees maar niet bang, meisje.”

“Maar wat doe jij hier dan?” vraag ik. “Ik ken jou niet.”

“Ik ben overal en kom nergens vandaan, Iris.”

“Wat?”

Hij kijkt me recht in mijn ogen en knippert niet.

“Hoe heet je?”

“Dat mag je zelf verzinnen.”

Zelf verzinnen? Wat moet ik daar nu mee? Zijn indringende aanwezigheid doet me huiveren.

“Nou, vooruit, schiet op. Dan kunnen we verder.”

Hij tapt ongeduldig met zijn voetje op de grond en bijt op zijn nagel. Het lijkt of hij haast heeft. Hij praat onrustig in zichzelf in een taal die ik niet kan verstaan. Hij is een klein zenuwachtig indiaantje, maar heeft een oud gezicht. Zijn gedachten lijken alle kanten op te gaan.

“Voor mij ben je het kleine mannetje.”

“Oh, mijn God.” Zijn ogen rollen omhoog. “En dat met jouw fantasie...”

“Ja, hallo, ik weet zo gauw niks anders.”

Hij haalt zijn schouders op. “Noem me dan maar Bokke.”

“Bokke? Zo heet de teckel van Sjors, de sluisabouter, bij

ons in het dorp.”

“Ja, en die is toch ook klein?”

“Hoe weet jij dat? Ken jij Sjors?”

“Nee, maar jij kent hem toch?”

Ik ben te verbouwereerd om wat te zeggen.

“Mooi, dan kunnen we nu gaan.” Hij draait zich om en loopt van me weg.

“Maar wacht eens even. Waar naartoe dan? Wat gebeurt er allemaal?”

“Je wilde toch op reis?”

“Maar mijn lichaam dan? Ik wil niet dood.”

“Jouw lichaam zit daar op die sneeuwhoop te wachten om gered te worden, schattebol. Ik kan er niets beters van maken.”

“En jouw lichaam dan? Ben jij dan niet van vlees en bloed?”

“Door mijn aderen pompt geen bloed, maar onrust.” Zijn gezicht betreft. “Ik doe dit al zolang als er indianen rondlopen op deze wereld. Van sommige herinneringen weet je niet eens dat je ze hebt, Iris, die zijn van ons allemaal. Ik ben er daar een van.”

Ik raak van streek door zijn woorden en zijn plagerige manier van doen. Mijn vader noemt me altijd schattebol en daar heb ik een hekel aan. Het klinkt truttig. Hoe kan hij dat weten? Kan ik hem wel vertrouwen? Hij zegt dat hij er is om me te helpen...

“Vertrouw me dan en laten we gaan,” zegt Bokke.

“Huh?” Mijn mond valt open. Hij weet wat ik denk. “Ja, ik wil hier weg, het is hier vreselijk. Ik ga met je mee. Maar ik hoop wel dat iemand me hier vindt en dan ben ik meteen terug.” De paniek schiet door me heen. “Ik zou morgen weer naar Nederland gaan. Ik moet examen doen.”

“Morgen? Haha. Morgen bestaat nu niet, Iris. Oeps, zei ik alweer nu? Ik leer het nooit... Je bent buiten de tijd, begrijp je?”

“Nee, dat begrijp ik niet,” huil ik.

“Het moet voor jou toch niet zo moeilijk zijn? Het is net als surfen op het web. Je internetverbinding was nog nooit zo sterk. Je kunt overal naartoe flitsen.”

“Overal?”

“Nou ja, binnen zekere grenzen. Wij sturen. Anders wordt het een rommeltje. Wij zijn je wortels.”

“Mijn indianenwortels, zo te zien.”

“Dat zijn toch de enige die ertoe doen voor jou?”

Daar heeft hij gelijk in. Mijn vader en ik delen de genen en het uiterlijk van Grandpa Russell. Hij was een Lakota-indiaan, of beter, een Oglala Lakota. We zijn Nederlandse indianen. We zijn een beetje gek.

“Kom ik mijn vader tegen?”

“Als je ervoor kiest niet meer terug te keren wel, maar daar is het nog te vroeg voor. Daarbuiten alleen in je herinneringen en die maken je voorlopig verdrietig.”

“Is hij dood?”

Bokke knikt. “Niemand overleeft zo’n val.”

“*Nice catch!*” hoor ik mezelf roepen. Voor mijn ogen zie ik mijn vader zijn evenwicht verliezen. “Ho! Au!” roept hij. Hij zwikt zijn enkel op een losse steen en stapt door. In zijn val stapt hij zomaar over de rand van het plateau. Hij maait vergeefs met zijn armen in het luchtledige naar een houvast, een paniekerige doodsangst op zijn gezicht. Dan verdwijnt hij geluidloos in het ravijn, ruggelings, armen gespreid, mij met wijd opengesperde ogen aanstarend.

“Het was zo afschuwelijk.” Ik begin te huilen en zak op de

grond. “En het is mijn schuld. Ik gooide die appel scheef aan en toen struikelde hij.”

Bokke komt naast me zitten en pakt mijn hand. “Nee, Iris, het is niet jouw schuld.”

Mijn vader is onbereikbaar en ik zweef een beetje tussen leven en dood, in het rijk van kleine mannetjes en geheimzinnige wolven. “Is er een reden waarom dit met me gebeurt?”

“Op een dag heb je er vrede mee. Jij maakt af wat je vader begon. Hij zal trots op je zijn.”

“Maar mijn vader is dood.”

“Wat weet jij nou van dood? Helemaal niets. Hij zal trots op je zijn, Iris. Voor altijd.”

Mijn vader probeerde zijn hele leven het raadsel rond Grandpa Russells verdwijning op te lossen. Grandpa Russell, mijn overgrootvader, sneuvelde in de Tweede Wereldoorlog. Mijn overgrootmoeder zat in het Duitse verzet, toen ze hem ontmoette. Na een korte, maar hevige romance was hij de grens van Oostenrijk overgestoken, in de richting van Linz. Zij, zwanger, wachtte lange tijd tevergeefs op hem. Ze vertrok na de oorlog met haar zoontje naar Nederland, waar ze trouwde met opa Prins. Dat zoontje was wijlen mijn opa. De Lakota-genen bleken erg dominant.

Mijn tranen blijven stromen. Mijn vader is dood. Het kan me allemaal niks meer schelen. Bokke geeft me een zakdoek en klopt me op de schouder. “Iris, we kunnen hier niet blijven zitten.”

“Ik wil niet dood, maar ik mis mijn vader,” huil ik.

“Het is de vrieskou of de werkelijkheid waarin we ons nu bevinden, Iris. Jij mag kiezen.”

“Oké, ik ga met je mee.” Ik kom moeizaam overeind.

“Gelukkig. Mijn werk is niet voor niets. Kom.” Hij pakt mijn hand.

Voor ik er erg in heb, sta ik met mijn ogen te knippen in het felle zonlicht. Eindelijk ben ik uit de grot. Achter me is de loodrechte wand naar het plateau. Maar bij het houten kruis wappert nu een vlag met een hakenkruis. Er klopt iets niet, maar ik kan het nog niet benoemen.

“Die vlag...” Ik wijs naar boven. “Die was er nog niet toen wij er zaten.” Als ik naast me kijk voor een reactie, is Bokke verdwenen. Ik draai om mijn as. “Hé, waar ben je nou? Laat me nou niet alleen.” Is hij teruggegaan? Voor geen miljoen ga ik terug die grot in. Ik staar naar zijn zakdoek in mijn hand. Ver weg hoor ik zijn spottende lach. Alles in me zegt dat ik hier nu weg moet. Ik haal diep adem en zet mijn eerste stap.

Hoofdstuk 3

UMBRIË

De lucht, de basaltblokken en het water in het meer konden met een en dezelfde kleur uit de losse pols op een schilderij gekwakt zijn. Het was alsof Marion Prins door de voorruit van haar auto naar een zwart-witfoto zat te kijken, alsof de wereld uit louter mistroostige grijstinten bestond, ware het niet voor de groene dijk rechts van haar, waarop de pasgeboren lammetjes met hun moeders doornat stonden te regenen, hun vachten loodzwaar. Iemand moest ze binnenhalen, dacht ze, die arme kleintjes. In de verte kwam het vasteland van Noord-Holland in zicht. Over een halfuur was ze thuis.

Heel Nederland vierde Bevrijdingsdag, haar man en dochter waren in de Oostenrijkse Alpen, maar zij zat in de auto na een vermoeiende training in Leeuwarden; een tweedaags bombardement van informatie over ‘innovatie van de vertalersberoepsgroep in de moderne tijd van internet en sociale media’. Vanmorgen was er na het ontbijt nog een afsluitende evaluatie, die ze achteraf best had kunnen missen. Was ze op de avond van dag twee niet doorgezakt aan de hotelbar, dan zat ze nu wellicht wat frisser achter het stuur, maar wat had je eraan om de hele avond op je hotelkamer te blijven? Ze had gezoend met de charmante Eric uit Nottingham, maar hem uiteindelijk toch zeer beslist geweigerd om mee te gaan naar haar kamer. Nu was ze opgelucht dat ze die beslissing had genomen. John Mayer zong *All we ever do is say goodbye* op haar mp3-speler en gaf

haar de ontspanning die ze nodig had. Al de hele week draaide ze dezelfde cd. Ze bedacht dat als het John was geweest in plaats van Eric, ze geen nee had gezegd, wat natuurlijk ongevaarlijk was gezien het utopisch gehalte van een dergelijk voorval.

Ze minderde vaart over de Stevinsluizen bij Den Oever en draaide de snelweg op naar het zuiden, over het even grijze als platte Noord-Holland, voor het laatste stuk naar Noordrijp.

In het dorp aangekomen, draaide ze de auto het bruggetje op, over de sloot naar haar huis, en parkeerde. Ze pakte haar spullen van de stoel naast zich, checkte de wallen onder haar ogen in de achteruitkijkspiegel en streek haar hand door haar futloze krullen. Na een diepe zucht stapte ze uit en groette haar kat, die meteen om haar benen spinde.

“Hé, Billy, jij hebt zeker honger?” Ze gaf hem vluchtig een aai en snelde naar de voordeur, weg van de regen. Wordt het nog een keer voorjaar, dacht ze, of sjezen we gelijk door naar de herfst? Ze greep de post van de deurmat en legde die achteloos op de eettafel, draaide de thermostaat op kamertemperatuur en gooide haar spullen en haar jas op een stoel. In de keuken zette ze thee. Meteen sprong Billy van het aanrecht op de vensterbank erachter, waar zijn bakje stond met nog een paar kruimels erin, en begon luidkeels te miauwen.

“Ja, ja, rustig aan, meneertje.” Onder het aaien keek ze de tuin in. Alles was zo groen geworden in korte tijd en alles stond in bloei. De goudenregen en de rododendron fleurden de boel op ondanks het miezerige weer. De kastanjeboom toonde zijn prachtige, roze bloesem. Ze had zo’n zin in mooi weer, de deuren opengooien en lekker buiten zitten. Woonde ze maar in Umbrië, dan zat ze nu op een terrasje prosecco te drinken en bruschetta te eten. Die hunkering werd hardnekkiger naarmate

ze ouder werd, naarmate het nu of nooit punt naderde. Verder dan zelf wat Italiaans koken kwam ze hier niet, maar ze was er wel goed in.

Billy begon nog harder te miauwen toen Marion een blikje sardines opende, in een bakje deed en klein prakte. Onder luid gespin viel hij erop aan. In een automatisme pakte Marion bijna de bak van Moos, maar de hond hoefde ze pas de volgende dag op te halen op zijn logeeradres. Ze hoefde hem godzijdank ook niet uit te laten in dit pestweer. Een heerlijk gevoel van vrijheid overviel haar toen ze wist dat ze klaar was en de rest van de middag en de avond voor zichzelf had.

Pas toen ze op de bank zat met een kop thee, zag ze het rode lampje knipperen op de telefoon. Een bericht van Bob en Iris? Meteen schoot de opluchting weer door haar lijf van het niet toegeven aan de belachelijke lustgevoelens van de vorige avond. Ze had alleen maar gezoend. Ze veerde overeind, pakte de telefoon en luisterde naar het bericht: *Hai, Adjouba hier, ik wilde even weten wanneer Iris weer thuiskomt. Maar ik probeer het nog wel een andere keer. Later!*

“Adjouba,” zuchtte ze, “die schat.” Het plat-Amsterdams van zijn stem klonk nog even na in haar hoofd. Iris en Adjouba kenden elkaar al vanaf hun tiende, toen hij met zijn moeder in het dorp kwam wonen. Hij was kind aan huis bij Marion en haar gezin, al was het de laatste jaren minder, omdat zijn voetbalvrienden zijn aandacht opeisten.

Geen bericht meer van Bob en Iris. Eigenlijk had ze dat ook wel kunnen verwachten. Ze waren goed aangekomen in het pension, had Bob haar laten weten in Leeuwarden. Ze kwamen er al jaren. Bob kon de omgeving dromen. Hij voelde zich daar dicht bij zijn opa, zei hij. Hij was een zeer ervaren bergbeklim-

mer en dit was de eerste keer dat hij de bekende routes samen met zijn dochter liep. Marion had wat heen en weer gechat met Iris, maar tijdens het wildkamperen moest er voorzichtig omgesprongen worden met de batterijen. Ze zouden elke avond even checken met het thuisfront voor berichten en daarna hun mobieltjes weer uitzetten.

Na twintig jaar huwelijk wist ze wel wat ze aan hem had. Ze hoefde maar om zich heen te kijken. Het hele huis ademde Bob. Hij had het eigenhandig gerenoveerd. Wat voorheen bekend stond als het scheve huisje van Noordrijp, stond nu recht, op een stevig fundament en opgebouwd met authentieke details. Buiten prijkten een antiekgroene voorgevel met witte daklijsten en dito versiering op de top, binnen prachtige houten vloeren en zware balken aan het plafond. Zelfs de meeste kasten had hij zelf getimmerd in zijn werkplaats, die achterin de tuin stond. Bob kon alles met hout en had een grote klantenkring, zat nooit zonder werk. Alles wat met computers te maken had liet hij graag aan zijn vrouw over.

Billy miauwde nog steeds in de keuken, dit keer klaaglijk, zoals hij deed als hij een prooi had gevangen, laag van toon en huilerig. Hij kwam de kamer inlopen met grote, angstige ogen.

“Wat is er, Billy?”

De kat antwoordde met extra kracht. Marion zocht in de keuken naar een half opgevreten muis of een paar veren, maar ze kon niks vinden. Terug in de kamer pakte ze de kat op en nam hem bij zich op schoot. Billy kon zich niet ontspannen en spartelde tegen. Marion liet hem gaan en hij sprong van haar schoot zo op het theekastje, maaide onderweg een fotolijstje omver en rende blazend de trap op naar boven. “Nou, wat die heeft...?” vroeg ze zich hardop af. Billy had zijn nagels in het

vlees van haar dij gezet. Het deed gemeen zeer. Ze trok haar broek uit en maakte het wondje schoon in de badkamer. Nu ze toch al half uitgekleeft was kon ze meteen wel gaan douchen. De massagestraal kletterde op haar hoofd en schouders en ze liet het lange tijd gaan, voordat ze dacht aan zeep of shampoo.

Hoofdstuk 4

HET GROTE MYSTERIE

Zonder lichaam is reizen een fluitje van een cent. Waar ik wil zijn, daar ben ik, binnen bepaalde grenzen en met het idee van een lichaam, zoals Bokke al zei, anders wordt het een chaos. Ze hebben een bedoeling met mij; ze sturen me bewust naar een plaats en een tijd. Ik heb geen idee wie ‘ze’ zijn. Ik ken alleen Bokke en die is hem nu gesmeerd. Maar ik voel me niet alleen. Als de angst of het verdriet opkomt, weet ik me beschermd door een liefdevolle aanwezigheid die ik niet kan benoemen.

De vlag met het hakenkruis betekent Tweede Wereldoorlog—ik ben niet gek. Dat heeft natuurlijk alles te maken met Grandpa Russell. Het is meteen duidelijk waar ze me willen hebben. Toch loop ik er hard van weg, want ik kan er niet goed tegen. Beneden me in het dal is een bergweide en dat lijkt heel aantrekkelijk na de sneeuwrot. In de warme zon stamp ik door het gras en zwaai met mijn armen. Ik buk en trek een pol gras uit de grond. Ik kijk verbaasd naar de kluit aarde die eraan blijft hangen. Het is allemaal zo echt. Een dikke hommel zoemt om een madelief en een vlinder fladdert op de wind. Ik zie het zonder ogen en voel het zonder handen, helderder dan in een droom, maar net als in een droom heb ik het niet voor het zeggen.

De bergweide gaat over in een donker bos. Hoe meer ik in het bos dwaal, hoe moedelozer ik word. Waar moet ik naartoe? Vogels vliegen af en aan naar hun nesten, hoog in de bomen,